

Izhaja ob 4. zjutraj.

Stane mesečno Din 25 —; za ino-
amstvo Din 40 — neobvezno.

Oglaš po tarifu.

Uredništvo:

Dnevna redakcija: Miklošičeva cesta
št. 16/1. — Telefon št. 72.
Nočna redakcija: od 19. ure v noči v
Knafljov ul. št. 5/L. — Telefon št. 34.

JUTRO

Dnevnik za gospodarstvo prosveto in politiko

Upravištvu: Ljubljana, Prešernova
ulica št. 54. — Telefon št. 36.

Ispravitelj oddelka: Ljubljana, Prešer-
nova ulica št. 4. — Telefon št. 492

Podružnici: Maribor, Barvarska ulica
št. 1. — Celje, Aleksandrova cesta.

Račun pri poštnem črt. zneska: Ljub-
ljana št. 11.842 - Praha št. 78.780.
Wien, Nr. 305.241.

Ljubljana, 4. septembra.

Vlada RR je prišla v prijetnem tre-
nutku na krmilo. Poprej so se drugi mu-
čili, ona pa je počela s počitnicami.
Vlada torej pravzaprav ni prišla v po-
lozaj, da načne sporna vprašanja. In
vendar so težkoče novega režima že
v medenih tednih prav izdatne.

Idejnega sporazuma ni bilo, tudi ne
sporazuma o načinu, kako se bo vodila
uprava. Razdelili so si resore in sedaj
prihajajo ob vsakem, tudi na videz ne-
znatnem vračanju razpoke na dan. Ra-
dikali so si v naprej, to je treba prizna-
ti, izgovorili mnogo. Dogovorili so se,
da se merjajo osebe, da pa se ne spre-
meni politika in da ostane stari sistem.
Radicevci ne morejo tašiti, da so na to
pristali in da niso zahtevali nič več
nego glavo gosp. Pribečevića.

Stvar pa jim postaja mučna, ker ima-
jo veliko kompetentov za uradniška
mesta, kjer sede večinoma še prejšnji
uradniki. So to tudi na Hrvaškem, zla-
sti pa seveda v Bosni in Dalmaciji ve-
činoma radikali. Ko se je začela na Hr-
vaškem gonja zoper politične uradi-
ke prejšnjega režima, se je izkazalo,
da je preko 90 odstotkov teh gospodov,
katerih glave so radicevci zahtevali,
bilo ne članov SDS, ampak — radikali.
Kljub temu je sporazumski časovni
koncern še naprej pisal o »batinaših«
ki jih je treba izbrisati. Tragična, a ob-
enem humoristična je epizoda, da so ti
gospodje, ko so zahtevali noži nad po-
litičnimi uradniki, na Hrvaškem,
pokazali izkaznice NRS iz 1. 1922, s po-
dobno gosp. Nikole Pašića...

Ako zahtevajo radicevci preganjanje
uradnikov, ki so vršili ukaze notranje-
ga ministra, morajo priznati, da je to
pravzaprav proti pogodbi, ki jo znana
pod imenom »sporazum«. Ni sicer ob-
javljena niti vsebina, to pa se vendar
vé, da radicevci poprej te zahteve niso
stavili.

To na dokazuje, da radicevci svojim
zaveznikom ne zaupajo. Ako mora že
biti uradnik pristaž vlade, zakaj ni do-
volil da je radikal in mora biti radicev-
vec? Jasno je, da radicevci zasledujejo
cilje, ki računajo s skorajšnjo premem-
bo položaja. Kontrola jim ni po volji:
oni hočejo biti sami med seboj. Zakaj,
to je jasno vsakomur, ki le nekei ur
bil v radicevskih okoliših. Vsakomur
se šeneče in tudi drzno elasto trdi, da
je vsa nova politika samo taktična po-
teza, da se pobije »batinaš« in utrdi
omaiano stališče, v srcu pa so ostali
vsi isti in cilji so isti.

Konflikt, ki je nastal v vladi RR, se
bo naibžj noraval, ker bodo radicevci
morali odnehati in se zadovoljiti z drob-
ninami. A te drobtine bodo toliko večje,
čim večji je nered med strankami biv-
šega Narodnega bloka. Radicevci na se
bodo morali pod pritiskom svojih mas
in zaedničarske opozicije vračati z
vedno večjimi zahtevami. S nar občin-
skim potni in odnustom neščice demo-
kratskih uradnikov so hrvaški volilci
ne bo dal dolgo sleniti. Treba bo poka-
zati kaj več.

Zato so no par tednih vlade RR že
globokejši notranji konflikti nad vse
značilni in se bodo ponavljali do tre-
nutka, ko bo iz bučnega razvredno da
se je Stjepan Radić res zadovoljil s
skodlico leče.

Demokrati in muslimani

Beograd, 4. septembra, r. V političnih
krogih se mnogo govori o nameranih no-
vih razpredelitvah strank, ki se imajo izvr-
šiti v jesenskem zasedanju Narodne skup-
štine, in sicer v večjem obsegu, tako da bi
nekateri stranke popolnoma izpremenile
svoje oblike. Zlasti mnogo se govori o fu-
zijski Davidovičeve stranke z muslimansko
stranko in je v tem pogledu značilno, da je
muslimanski poslanec Balić poročal David-
ovičevemu klubu o razpoloženju, ki vlada
v klubu JMO. Po tem poročilu je JMO pri-
pravljena opustiti svoje versko stališče, ker
se odpadli vsi razlogi, ki so doslej obsto-
jali za to stališče. Istotako smatra JMO, da
ne obstoja več potreba, da bi se zavzemala
za begovske posesti v Bosni, ker je agrar-
na reforma na vprašanje definitivno rešila.
Poleg tega se naglašja, da smatrajo bosens-
ki muslimani z ozirom na sedanje politič-
ne razmere za potrebno čim ožje sodelo-
vanje z davidovičevci in da so odnošaji
med obema strankama ostali popolnoma
prilateljski in prirečni, tako da ne obstoja
nobene zapreke za zblizanje. Ali se bo
to zblizanje manifestiralo z direktno fu-
zijo ali v neki drugi obliki, je odvisno od raz-
voja političnih razmer.

Spor radi novih dvodinarščkov

Zagreb, 4. septembra, n. Danes so prišli
v promet prvi kovani novci po 2 dinarja.
Popoldne je denar cirkuliral že po vsem
mestu. Ljudje v Zagrebu zamerjajo, da je
napis, na njih samo v cirilici. Službeno tol-
mačenje pravi, da je en del novcev tiskan
v cirilici, drugi pa v latinici. Javnost misli,
da v latinici kovanih novcev sploh ni. Na-
sportniki radicevske politike seveda to
stvar zopet izkoriščajo.

Spor za hrvatsko uradništvo

Radikali z notranjim ministrom na čelu se še vedno upirajo ra-
dicevskim partizanskim zahtevam. — Snovanje novega opozi-
cijskega bloka brez klerikalcev.

Beograd, 4. septembra, r. Današnja
»Politika« objavlja verzijo, da je možno
približanje Hrvatskih zajedničarjev k
Davidovičevi stranki in Jugoslovanski
muslimanski organizaciji ter da s tem ni
izključena možnost, da se na čvrstejši
bazi osnuje nov opozicijski blok, ki bi
ga tvorile navedene tri skupine. Mož-
nost je tem verjetnejša, ker je Hrvatska
zajednica reducirala vse plemenske in
separatistične točke svojega programa
in je obdržala samo princip revizije
ustave. Vsekakor se odnošaji med temi
strankami razvijajo vrlo čudno, ali je
značilno, da klerikalcev nihče ne jemlje
v nikako kombinacijo glede na to, ker
so radikali svoičas odbili njihov pred-
log o ožjem sodelovanju.

Odnosaji med vladnimi strankama so
precej napeti, ker radikali nočejo uo-
stevati radicevskih zahtev glede razpo-
laganja z uradništvom na Hrvaškem.
V kar imajo posebna navodila od g. Pa-
šića. Predsednik radikalnega kluba
Ljuba Živković je konfiriral z več
uglednimi radikalnimi politiki in nato
izjavil Vašemu dopisniku, da se gospod
Pašić v desetih dneh vrne v Beograd.
Verjetno je, kakor navaja »Samoupra-
va«, da dospe 14. t. m. Še vedno zatra-
jujejo radicevci, da se Stjepan Radić
iz Ženeve poda v Evians le Bains, da se
končno vendar sestane s Pašićem.

Beograd, 4. septembra, r. V sporu
glede razporedbe uradnikov na Hrva-
škem in v Slavoniji je osobito notranji
minister Maksimović pokazal izredno
čvrsto odpornost proti radicevcem. On
potuje v ponedeljek v Zagreb, da se na
licu mesta osvedoči, v koliko so upra-
vičene zahteve in potrebe radicevcev.
Da podpre radicevske zahteve glede
uradništva, se v Beogradu nahaia tudi
g. poslanec Ivan Pucelj, ki na doslej ni
usnel v svojih namerah.

Zagreb, 4. septembra, r. S povratkom
zastopnika min. predsednika Marka
Gjuričiča ter notranjega ministra Bože
Maksimovića v Beograd je postalo
vprašanje uradniških premeščenj v Hr-
vaški in Slavoniji zopet aktualno. Da-
nes se je radi te zadeve vršilo posveto-
vanje notranjega ministra z dr. Mač-
kom. Posvetovanja se bodo nadaljevala
v Zagrebu, kamor prišne minister Mak-
simović v torek. Radicevci zatrjujejo,
da bo to vprašanje vsekakor rešeno do
konca prihodnjega tedna.

Radikali pripravljajo nove volitve?

Upajo da dobijo volilno vlado sami in si pribore absolutno veči-
no mandatov. — Posvetovanje radicevskih ministrov.

Beograd, 4. septembra, p. Vaš dopis-
nik je imel nocoj priliko razgovorati se
z uglednim članom radikalne stranke,
od katerega je dobil informacije, da so
odnošaji med obema vladnimi strankama
v zadnjem času res napeti ter da
delajo na to, da se dobi kakršenkoli iz-
hod iz te situacije. Vodstvo radikalne
stranke se v zadnjem času havi z misli-
jo skorajšnjih volitev. Volitve naj bi se
vršile že v doglednem času, ker si radi-
kali nadejajo, da bodo pri novih vo-
littvah pridobili še več mandatov. Tudi
radicevci baie pristajajo na to misel,
predvsem Stjepan Radić in ostali člani
vodstva, ki sedaj nimaio poslanskih
mandatov, a jih mislijo pri volittvah zo-
pet pridobiti, obenem na izriniti disiden-
te in zajedničarje. Značilno je za zvezo
med RR, da radikali trdijo, da bodo sto-
rili vse, kar je mogoče, da dobijo volilni
mandat sami brez radicevcev.

Beograd, 4. septembra, p. Tudi danes
ni bilo nobenih večjih političnih dogo-
dkov. Zvečer je bila pod predsedstvom
ministra Gjuričiča kratka seja radikal-
nih ministrov, na kateri so razpravljali
o politični situaciji ter so se dotaknili
tudi vprašanja razmeščanja uradništva
na Hrvaškem. V glavnem je bila seja
posvečena prizadevanju naše države
za zhoščanje jadranskih pristanišč, da
bi bila sposobna tudi za sprejem prek-
oceanskih parnikov. V tem smislu so že
prej bili odobreni večji krediti, poleg
tega na se odobri za izgraditve prista-
nišča v Gružu kredit 7 milijonov dinar-
jev, za pristanišče v Ulcinju 1.100.000
in pri Sv. Martinu 400.000 dinarjev.
Sklenjeno je tudi, da se vrši jutri ple-
narna seja ministrskega sveta, na ka-
teri bodo razpravljali o vseh važnih
vprašanjih, ki so v zadnjem času vsled
odsotnosti ministrov zastala.

Rekordni promet na zagrebski borzi

Veliko povpraševanje po tujih devizah. — Neuspele italijan-
ske in avstrijske spletke proti dinarju.

Zagreb, 4. septembra, d. Na današ-
njem borznem sestanku je bilo zelo ne-
mirno razpoloženje. Sprito močnega
povpraševanja so se tečaji vseh deviz
povičali dvakrat, tako da je morala Na-
rodna banka nastopiti z izdatnimi in-
tervencijskimi prodajami, ki so v glav-
nem pokrile povpraševanje in prepre-
čile večji skok deviz. Celokunni deviz-
ni promet je zaradi tega dosegel re-
kordno vsoto nad 20 milijonov Din.

Devizno tržišče v Zagrebu je že ne-
kaj dni čvrstejše, dasi je bil dinar v
Curihu nespremenjen do danes, ko je
nekoliko oslabil. Čeprav pa je imel di-
nar v Curihu nespremenjen tečaj, je
vendar bil mednarodno slab, ker je
namreč Curih sam oslabil na medna-
rodnem tržišču. Zato nekateri borzni
krogi zatrjujejo, da je krjiva porasta

Iz Italije

Rim, 4. septembra, l. Ministrski predse-
dnik Mussolini je imel dolge razgovore z
načelnikom generalnega štaba generalom
Badoglio in admiralom Sirianijem.

Kakor poroča »Impero«, bo imenovan za
vrhovnega poveljnika milice general Luigi
Gonzaga.

Notranji minister je izročil predsedstvu
vlade seznam vseh razpuščenih pokrajinskih
in občinskih zastopov. Število razpuščenih
občinskih svetov v lanskem letu znaša 278,
število pokrajinskih zastopov pa v istem
času 10 in sicer Brescia, Taranto, Trapani,
Spezia, Vicenza, Padova, Bari, Zadar in
Benetke.

Porotno sodišče v Bari je oprostito mo-
rice Ubalda Stamoio, ki je umoril alban-
skega ministra Gurakukija.

Zdravniški kongres v Dubrov- niku

Beograd, 4. septembra, p. Prometno mi-
nistarstvo je odobrilo polovično vožnjo za
vse udeležence zdravniškega kongresa, ki
bo od 8. do 12. septembra v Dubrovniku.

Milenijska proslava v Sarajevu

Beograd, 4. septembra, p. Dne 6. 7. in 8.
septembra bo v Sarajevu slovesna proslava
tisooletnice hrvatskega kraljevstva. Kot za-
stopnika vlade se je udeležiti ministra Pav-
le Radić in dr. Srskić.

Italijanski prestolonaslednik na Reki

Reka, 4. septembra, n. V četrtek 10. t. m.
priide na Reko italijanski prestolonaslednik
Italijanske oblasti delajo na vse načine, da
bi mesto pokazali čimbolj v italijanski luči.
Pripravlja se prihod italijanskega prebiva-
stva iz vseh obmejnih krajev.

Nadaljevanje stavke bančnih uradnikov v Parizu

Pariz, 4. septembra, k. Delovni minister
je imel danes dopoldne konferenco s stav-
kovnim komitejem bančnih uradnikov. Stav-
kajoči so na dveh zborovanjih sprejeli
dnevni red, v katerem zahtevajo nadaljeva-
nje stavke. V prvih popoldanskih urah je
približno 1500 stavkajočih demonstriralo
pred banko Credit Lyonnais. Vendar pa ni-
so preprečili uradnikom, ki so že nastopili
službo, vstopa v banko. Policija, ki je na-
stopila v zelo velikem številu, je razprši-
la stavkajoče. Pri tem je prišlo do manjših
spopadov. Nekaj oseb je bilo aretiranih.

Komunistična centrala v Rigi

Riga, 4. septembra, f. Policija je odkrila
tajno komunistično centralo, ki je delovala
po navodilih iz Moskve. Pri hišnih preisa-
vah so našli številno korespondenco, mani-
feste, propagandne brošure in akciski načrt
za bližnje volitve. V zvezi s tem odkritjem
je policija aretirala 78 komunistov.

Podaljšanje finančne kontrole nad Avstrijo

Avstrijska komisija je v načelu za odpravo finančne kontrole,
meni pa, da sedaj čas za to še ni ugoden. — Razprava se še na-
daljuje.

Ženeva, 4. septembra, s. Avstrijski
komite Sveta Zveze narodov je danes
popoldne pod predsedstvom angleške-
ga zunanjega ministra Chamberlaina
in v navzočnosti vseh svojih članov,
namreč Painlevéja, Scialoja in dr. Be-
neša imel sejo, na kateri so pristovo-
vali tudi avstrijski zunanji minister dr.
Mataja, generalni komisar Zimmer-
mann, predsednik finančnega komiteja
Dubois in oba gospodarska strokovnjaka
Layton in Rist. Seja je trajala skoraj
polnurno uro.

Člani komiteja so se po poročilu dr.
Zimmermanna in obeh strokovnjakov
ter avstrijskega zunanjega ministra,
načeloma izrekli za čim prejšnjo od-
pravo kontrole.

Abd el Krim se hoče boriti do zadnjega moža

Maršal Petaia vrhovni poveljnik maroških čet.

Pariz, 4. septembra, s. Ministrski svet
je potrdil sklep ministrskega predse-
dnika in vojnega ministra, da se zedini
vodstvo vojaških operacij v Maroku
pod vrhovnim poveljstvom maršala
Petaia. Maršal Lyautey bo dne 12.
t. m. zopet odpotoval v Maroko in se
bo baje meseca oktobra zopet vrnil v
Pariz, da poroča vladi o napredovanju
operacij.

Poročevalcu »Matina« se je posrečilo
priti v taborišče Abd el Krima, kjer je
imel razgovor z bratom in s prvim taj-
nikom Abd el Krima.

Prvi tajnik Abd el Krima je izjavil,
da Rifovci niso hoteli vojne s Francijo.
Leta 1923. sta on in sultanov brat pri-
šla v Pariz, da bi se pogajala s fran-
cosko vlado glede bodoče neodvisnosti
Rifovcev. V Parizu jih sploh niso spre-
jeli, dočim jim je njihova vlada sporo-

čila, da so francoske čete prekorale

Uergho. S francoske strani se je na

neko vprašanje sporečilo, da je za te

ukrepe odgovoren maršal Lyautey.

Nato sta se oba odposlanca vrnila v

Maroko. Glede neklih nitrovnih predloga

s španske strani je izjavil prvi tajnik,

da na to vprašanje Abd el Krim sploh

ni odgovoril in da tudi ne bo, dokler

bo Španija stavila teritorialne zahteve.

Dokler Španija in Francija ne priznata

neodvisnosti rifovskega ozemlja, ne

more biti govora o mirovnih pogaja-

njih. Za neodvisnost tega ozemlja se

bodo Rifovci borili do zadnjega moža.

Sultanov brat je v razgovoru katego-

rično odklonil, da bi Rifovce podpirala

kakva tula sila. Izjavil je tudi, da niso v

nobenih odnošajih z azijskimi Turki in

da jih nobena politična stranka ne pod-

pira.

Mosulsko vprašanje pred Zvezo narodov

Turški protest proti obmejnem incidentom. — Angleški minister
primerja vzhodno italijansko mejo z mosulsko. — Energična
angleška obramba.

Ženeva, 4. septembra, d. Svet Zveze na-
rodov je včeraj ves dan razpravljal o mo-
sulskem vprašanju. Anglijo je zastopal ko-
lonijalni minister Amery Seij je predsedoval
francoski zunanji minister Briand.

Turški delegat Ruchdy bej je že pred
dnevni redom protestiral v imenu Turčije
proti incidentom na začasnji meji Iraka s
strani angleških letalcev in prostovoljcev.
Zahteval je, da se mora vprašanje rešiti
brez vsakega političnega vpliva.

Angleški delegat Amery je svačeno izja-
vil, da je angleška vlada pripravljena re-
šiti zadevo v prijateljskem duhu. Ker se je
turški delegat deloma uzadovolil s to izja-
vo, je izjavil Briand, da vidi na obeh stra-
neh dobro voljo in da smatra zadevo za se-
daj rešeno.

V imenu mosulske komisije je podal poro-
čevalec Unden (Svedska) svoje poročilo,
nakar je minister Amery v dolgem govoru
zavračal dokazovanje komisije. Na koncu
svojege govora je vnel italijanskega de-
legata, ali ni sedanja italijanska meja proti
Avstriji v strateškem oziru zanesljivejša
od stare ter je pripomnil, da je z vpra-
šanjem mosulske meje ista stvar.

V popoldanski seji je turški delegat pred-
vsem ugotovil, da pripada sporno ozemlje
juridčno še vedno Turčiji, kar ugotovlja
tudi mosulska komisija. Turčija se ne hoji v
nobenem slučaju plebiscita, ki bo gotovo iz-
padel v korist Turčije. Povdarjal je, da Svet
Zveze narodov nima pravice odločevati o
ozemlju, ki je juridčno pod turške suvere-
niteto. Na Briandov predlog se je razprava
prelázila na danes.

Na današnji seji se je pod predsedstvom
francoskega zunanjega ministra Brianda na-
daljevala razprava o mosulskem vprašanju.

Turški delegat Ruchdy bej je povdarjal,
da ne more dopustiti, da bi se podrobno
razpravljalo o problemu manjšin v Turčiji.
To vprašanje se je že uređilo v lausanski
mirovni pogodbi. Bilo bi zelo nevarno, ako
bi se Svet Zveze narodov spuščal v zadeve,
ki niso na dnevnem redu.

Amery je izjavil, da je iz poročila komi-
sije Zveze narodov razvidno, da je iz zem-
lepisnih in gospodarskih razlogov potrebo-
no, da se Mosul prideli Iraku. Mosulsko po-
krajnjo pa je že stoletja vladal in upravljaj
Bagdad. Kurdi, ki tvorijo večino prebiva-
stva, niso Turki, temveč posebna rasa. Tu-
di trgovinski odnošaji med Mosulom in Tur-
čijo so sedaj le malenkostni. Strateški
razlogi govorijo za angleško stališče. Irak
je pod angleško upravo zelo napredoval. V
interesu varnosti in miru naj Svet Zveze
narodov odloči v smislu želj prebivalstva
Iraka.

MANIFESTACIJE BERLINSKIH TURKOV

Berlin, 4. septembra, k. Turška kolonija v
Berlinu je danes popoldne priredila na vrtu
turškega poslanika manifestacijo, katere se
je udeležilo približno 200 oseb. Opazili so
se nar : Mosul pripada Turkom. Govornik

Chamberlain je poudarjal, da je od-
prava finančne kontrole predvidena že
v ženevskem protokolu, da pa ima on
pomisleke proti temu, ker bi v seda-
njem trenutku takojšnja odprava kon-
trole zelo slabo vplivala na podpisova-
nje avstrijskega posojila.

Dr. Beneš je poudarjal, da je jasno,
da ne gre tukaj le za gospodarske ali
finančne, temveč tudi za politične pro-
bleme.

Dosedaj še ni bil storjen noben sklep
ter se je zadeva glede odprave kontro-
le izročila finančnemu in gospodarske-
mu komiteju. Zdi se, da bodo posveto-
vanja gospodarskega in finančnega ko-
miteja trajala še približno en teden.

Šila, da so francoske čete prekorale

Uergho. S francoske strani se je na

neko vprašanje sporečilo, da je za te

ukrepe odgovoren maršal Lyautey.

Nato sta se oba odposlanca vrnila v

Maroko. Glede neklih nitrovnih predloga

s španske strani je izjavil prvi tajnik,

da na to vprašanje Abd el Krim sploh

ni odgovoril in da tudi ne bo, dokler

bo Španija stavila teritorialne zahteve.

Dokler Španija in Francija ne priznata

neodvisnosti rifovskega ozemlja, ne

more biti govora o mirovnih pogaja-

njih. Za neodvisnost tega ozemlja se

bodo Rifovci borili do zadnjega moža.

Sultanov brat je v razgovoru katego-

rično odklonil, da bi Rifovce podpirala

kakva tula sila. Izjavil je tudi, da niso v

nobenih odnošajih z azijskimi Turki in

da jih nobena politična stranka ne pod-

pira.

Olaščanje denarnega

prometa z inozemstvom

Beograd, 4. septembra, p. Generalni in-
spektor finančnega ministarstva je objavil
nocoj sledeče: Finančni minister je odredil
v svrhu ureditve prometa z devizami in va-
lutami in olaščanja denarnega prometa s
inozemstvom: 1.) da sme vsak lastnik če-
kovnega računa pri poštni hranilnici in če-
kovnih uradih poslati teh odredaji izplačila
v inozem

Veseli na Dunaju radi trgovinske pogodbe

Časopisje smatra trgovinsko pogodbo kot dobro znamenje za bodoče uspehe Avstrije. — Naša delegacija brez potrebnega odpora.

Trgovinska pogodba z Avstrijo je podpisana. Nam je prinesla le dnobitnice, Avstriji pa ogromne dobičke. Avstrijsko časopisje se zato odkrito raduje nad to pogodbo. Imenuje jo »zmagov razuma« in meni, da bodo »dobri posli za avstrijske trgovce in industrialce ustvarili dobre prijatelje« in da bodo odnošaji med obema državama vedno bolj prijateljski. »Avstrija je srečna, da je prišel trenutek, ki so ga naši (t. j. avstrijski) industrialci in trgovci že dolgo časa tako željno pričakovali,« pravi četrta »Neue Freie Presse«. Takoj nato pa pokaže svoje konjsko kopito, ko pravi: »Ravno sedaj, ko se razpravlja v Ženevi o preferenčnem carinskem sistemu, je ta trgovinska pogodba dobro znamenje.« Po mnenju tega lista — ki obenem zastopa mero-dajno javno mnenje v Avstriji — je torej ta trgovinska pogodba, ki pomeni za našo industrijo grozen udarec, le nekaka predigra za mnogo večje koncesije, ki naj bi jih dala naša država Avstriji.

Veseli avstrijskih industrialcev in trgovcev nad ravnokar podpisano trgovinsko pogodbo je popolnoma upravičeno. Ugotovili smo že včeraj, da je Avstrija popustila na carini samo 1 milijon 329.823 zlatih kron, naša država pa nič manj kakor 7.452.551 zlatih dinarjev. Torej je naš popust petkrat večji kakor avstrijski. Trgovinske pogodbe se navadno sklepajo tako, da je popust z ene strani vsaj približno v ravnotežju s popustom od druge strani. Ako opazujemo dolgo vrsto carinskih postavk, ki smo jih znižali, se zdi, da smo se kratkotaloma vdali avstrijskemu diktatu. Brez odpora, ki je potreben kakor pri vsakih, tudi pri trgovinskih pogajanjih, smo kar po vrsti popustili.

Druge napake, ki ni nič manj dalekosežna, kakor prva, je ta, da smo v mnogih slučajih znižali carino za predmete, ki so v gospodarskem življenju le majhne važnosti, nismo pa znižali carine za predmete, ki jih široki krogi nujno rabijo za svojo eksistenco. N. pr.: Popustili smo glede carine na zavese iz žipk, carine na mreže za ribolov pa, ki so našim revnim ribičem ob vsej dal-matinski obali eksistenčni pogoj, nismo hoteli znižati. Popustili smo carino na izgotovljeno blago iz železa, carine na surovo železo pa nismo znižali.

Da smo bili napram Avstriji brez potrebne odporne sile, nam priča carina na žvepleno kislino. Mi produciramo v Hrastrinu in Celju velike množine žveplene kisline, ki jo moramo večinoma izvažati, ker je domači konzum malenkosten. Izvažamo jo baš v Avstrijo. Interesirani krogi so na to pravačasno opozorili našo delegacijo. A naša delegacija ni mogla izposlovati znižanja avstrijske carine na uvoz žveplene kisline. Mi pa smo popustili pri 300 industrijskih predmetih!

To so samo posamezni slučaji. Našli bi jih lahko še celo vrsto. Velike pogoške za naše gospodarstvo so se napravile pri sklepanju te trgovinske pogodbe. Popolnoma napačno je bilo, da je naša delegacija imela proste roke ter da niso interesirani krogi mogli uveljaviti svojih upravičenih zahtev. Pri avstrijski delegaciji je bilo drugače. Ona je delala sporazumno z gospodarskimi krogi ter je dosegla velike uspehe. Razumljivo je, da se veseli avstrijska javnost iz uspehov ter da jih smatra kot dobro znamenje za bodoče narčte Avstrije. Ali se bomo tudi v bodoče vklonili avstrijskemu diktatu?

Razburjenje v taboru SLS

Včerajšnji »Slovenec« je objavil kar dva članka, v katerih skuša zakriti dejstvo, da je dr. Korošec odstopal le zato v Evians les Bains, da bi prišel v Pašicev blizino in sondalet teren za zblizanje SLS z vlado večinoma. Verjamemo, da je tozadevna ugotovitev klerikalni gospodi neprijetna v času, ko je iskala na drugi strani doma stikov z drugimi opozicijskimi strankami za slučaj neuspeha dr. Koroščeve akcije v francoskem letovišču. To ji je tembolj neprijetno, ker ponovno odkriva, da dr. Korošec in ostalega vodstva klerikalne stranke še niso izuili neuspehi dvoletne politike, ki zbujata tudi sedaj med njihovimi zavzemki upravičene sumnje nad njeno iskrenostjo. Ni čudno zato, ako hite zastopniki klerikalne stranke in njen tisk na vso moč demantirata dr. Koroščevo približevanje Pašičevi okolici. Stvar pač še ni popolnoma dozorala, pa nočejo porušiti vseh mostov, ki vodijo na levo.

Zelo dovipno pa se žule, ko vprašuje »Slovenec«, kakšen smisel naj bi imelo zblizanje klerikalne stranke z vlado večinoma in čemu naj bi dr. Korošec storil to, kar je storil St. Radič. Vprašuje tudi, kaj bi dosegla SLS, ako bi zavrgla svoj program, kapitulirala pred Pašičem in stopila v vlado pod enakimi okolnostmi kot HSS? Na ta »Slovenčeva« vprašanja odgovarjamo z vprašanjem, kakšen smisel ima pravzaprav v sedanjih razmerah avtonomistični - federalistični program SLS, ko je doživel popoln poraz istočasno z Radičovo kapitulacijo in ko se sličen separatistični program oporekajo tudi ostale stranke bivšega opozicijskega bloka. Na to vprašanje je sicer precej točno že odgovoril dr. Korošec s svojim potovanjem v Evians les Bains, pa lahko tudi še »Slovenec«, četudi se mora ravnati po starem geslu klerikalne doslednosti: »Doma avtonomisti, v Beogradu centralisti«.

Kaj bi dosegla SLS, če bi kapitulirala pred Pašičem, bi ravno tako lahko odgovoril tudi dr. Korošec kot vodja klerikalne gospodarske organizacije, ki je že pod Davidovičevno vlado nujno potrebovala državne podpore, kar so dokazali Sušnikovi to-vorni listi. Tudi St. Radič so tiščale in še tišče gospodarske skrbi, predvsem milijon-ski dolgov na Prpičevi palači. Ne samo za-por, tudi to je vplivalo na njegovo kapitu-lacijo. Če pa trdi »Slovenec«, da ima Ra-dičeva kapitulacija v toliko smisel, ker se je z njo rešil zapora, medtem ko bi za dr. Korošca kapitulacija tega smisla v danem položaju ne imela, potem priznava, da bi se dr. Korošec kljub vsej »načelnosti« in »programatičnosti« klerikalne stranke prav nič ne obotavljal storiti isto, kar je storil St. Radič v svojem položaju. S tem pa je »Slovenec« ovrget tudi že sam vse svoje trditve o neomajnosti avtonomističnega programa klerikalne stranke, kakor jih je ovrget že sam dr. Korošec s svojim po-tovanjem v Evians les Bains.

Mogoče je, da imajo »Slovenčevi« de-mantili dr. Koroščeve mislije v francoskem kopolisču namen utajiti njen neuspeh in ohraniti baš zaradi tega neuspeha doseda-nje slabe stike med klerikalno stranko in skupinami bivšega opozicijskega bloka, kljub temu pa ne bodo izbrisali njenega vtisa, da je dr. Korošec pripravljen skle-pati politične kupčije, ako bi kdo morebiti potreboval njegovo pomoč.

Na francoskem jugu

Maroška vojna. — Socialistični in komunistični kongres.

(Od našega posebnega poročevalca.)

Marseille, koncem avgusta.

V Marseille-u se prav dobro pozna, da vodi Francija vojno v Maroku in da to ni nikaka navadna kolonialna zadeva, temveč krvavo resna stvar, ki za-hteva od francoske republike veliko na-pora in težkih žrtve. Iz Marseillea od-hajajo že več kot dva meseca vsak dan vojak in vojni material v Casablanca. Ulice so polne poslavlajočega se voja-štva. Ladje družbe Paquet in drugih velikih pomorskih firm neprenehoma zapuščajo Marseille, natovorjene s to-povi, tanki, aeroplani, strojnimi puška-mi in drugimi ubijalnimi sredstvi.

Ravno danes zvečer odhaja v Maro-ko 14. polk alpskih lovcev (chasseurs alpins). Dohiteli smo jih že blizu Toulou-na, ko so se v posebnem vlaknu, sestav-ljenem iz živinskih vagonov, vozili pro-ti veliki južno-francoski luki. To so brki fantje, za naše pojme večinoma sred-nje ali celo majhne rasti, vendar so vi-deti krepki in žilavi, dobri volaki. Abd el Krima se ne boje. Na njihovih obra-zi ni videti prav nobene pobotosti. So pač pravi Francozi, ki nečesto biti v po-smeh bolevalnikom iz svetovne vojne. Na marseilleskih ulicah je danes mnogo teh alpincev. Nekatere spremljajo za slovo mamice in očetje, drugi pa se še enkrat razveseljujejo pred odhodom na bojiš-če.

Če izvajamo socialiste in komuni-ste, ki tvorijo poglavje zase, odobrava celokupno francosko javno mnenje eno-glo, s katero hoče Zahlevčeva vlada zmagovito dokončati maroško vojno. Mnogo kritike pa je čuti ne - le v časopisu, ampak tudi na ulici, v vlakih in javnih prostorih proti Herriotu, ki je prikrival ljudstvu maroško nevarnost in le šele na dan svojega odstona pod-pisal dekret, da se začne odpočitati po-trebna pomoč v Maroku. Te pošiljate so se izpočetka vršile v prav nezna-mni meri. Večinoma so odhajale na bojiš-če le črne in temnopoltne čete. Pravih Francozov je bilo le malo vmes. Saj še danes vidim v Marseilleu poleg omenje-nega 14. alpskega polka največ črnih vojakov nairazličnejših plemen, ki gre-doumirat v Maroku na ukaz in v služ-bi francoske vojske. Ali gredo radi ali ne, ne vem. Francoski časopisi se-veda zatirajo prvo. Kot primer nava-ljajo neko mater iz plemenite maroške rodbine, ki ji je en sin že padel v boju proti Abd el Krimu in ki je sama pri-vredla še svoja dva ostala sinova k pol-kovniku: »Še ta dva imam. Tudi ona sta last Francije«.

Zunanje lice Marseillea kaže, da je Francija navzle težavam v Siriji in Ma-roku vendar za Veliko Britanijo prva kolonialna sila sveta. Tu se steka ču-dovita mešanica vseh ras in vseh jezi-kov sveta. Prevladuje na Oriem. Po-sebnost, ki jo je tu dni doživel Marseille, je bil kongres socialistične druge internacionale in velike rabuke ob pri-liki komunističnega »delavsko - kmeč-kega kongresa«.

Socialistični kongres se je vršil z ve-likim pompom. Mesto je šlo zboroval-cem v vsakem oziru na roko, saj je to drugo največje mesto Francije (700 tisoč prebivalcev) za Lyonom najno-membnejša trdnjava levičarskega kar-tela najristnejšega Herriotovega kova. Drugače so postopale oblasti s komu-nisti. Njihov kongres so policaji kratko-malo razgnali. Pri tem je bilo cela vr-sta komunistov ranjenih, bunke pa je odneslo tudi 30 redarjev. Javnost se prav nič ne zgraža nad neljubeznim sprejemom komunistov, pač pa se čudi, da se je vlada šele sedaj zganila. Fran-coski komunisti niso namreč nič kaj po-plevni ljudje, saj v besedah so veliki ju-naki.

Marseilleske ulice so n. pr. preplele-ne s krvavoredečimi lenaki »aksijskega komiteta proti maroški vojni«, ki po-zi-vajo vojake na upor in končujejo z ge-slom: Živela svetovna revolucija! Drugi, tudi rdeči plakat komunistične stran-ke, žigosa nasilje policije, ki je razgnala kongres zastopnikov 500.000 (!) delav-cov in kmetov, zahteva odpočitke za iz-grede odgovornih policijskih šefov in

nato izpoveduje tri komunistične pa-role:

Boj proti vojni v Maroku!

Boj proti draginji!

Boj proti Caillauxovim davkom!

Kakšen je bil kongres, ki ga je na-vsežadnje razgnala policija, nam naj-lepše pove samo komunistično glasilo »Humanité«:

»Bili so to delavci, delavke, državni mornarji, uradniki, poljedelci, zamorci. Alžirci, kolonialci ... Prvič je govorilo močno zastopstvo mornarjev v imenu bratov iz vojne mornarice na kongresu francoskih delavcev. V današnjem trenu-tku je to simbol prvovrstne važno-sti.«

Kot vidimo, ima Francija poleg rfi-skih Berberov, Druzov, finančnih skrbi še prav zagriženega notranjega sovra-nika, ki francoskim vojakom pri odhodu v Maroko proroča izdaio in pobrati-mijo s sovražnikom, ki huiska v vojni mornarici in pripravlja in podpira vstajo proti Franciji med zamorci in drugimi kolonialnimi narodi.

In marseilleski komunisti se čudijo, da jih je policija razgnala!

Politične beležke

+ Huda zamera. Glasilo SLS divja nad »Jutrom«. To pa zato, ker smo prvi poročali, da se je g. Korošec peljal v Evians les Bains. V zvezi s tem smo povedali, kar danes govore pristaši SLS povsod, da bi namreč SLS rada stopila v vlado prav tako kakor je to storil g. Radič. »Slovenec« se dela na-ivnega, češ, »da je čisto neverjetno, da bi bil dr. Korošec tako ponudbo stavil«, ker bo vlada RR itak v kratkem padla. Morda je bila ponudba SLS za oba slučaja: z Radičem ali brez nje-ga. Za enkrat svetujemo »Slovencu«, ki je tako neveren Tomaž, naj se le informi-ra pri svojih pristaših, zakaj se strinjajo s ponudbo g. Korošca.

+ Republikanska agitacija med šol-sko mladino. Zagrebška »Riječ« beleži: »V Jurističevi ulici, kjer se nahaja Ra-dičeva Slavenska knjižara, lahko v iz-loženem oknu čitaš nastopni oglas: »Kdor kupi šolske knjige in ostale šol-ske potrebščine v Radičevi Slavenski knjižari, dobi za darilo knjižnico o Ma-tiji Gubcu, žepni notes in koledar Bo-žičnico«. Sličen oglas se nahaja tudi v Radičevem »Domu«. Stienan Radič to-rej navzle temu, da je steher kraljev-ske vlade, še vedno provala republi-kansko propagando s svojo »Božični-co«, ki je natrpano polna republikan-skih in antidinastičnih iznadov, radi ka-terih je bila konfiscirana, pa kakor se vidi, ne v celotnem obsegu naklade. Irrelevantno je, kako bodo Radičevi vladni zavezniki zadovoljni s takšno izro knjižarja Stienana Radiča, toda le vsekakor treba najstrožje obsojati, da se republikanska »Božičnica« vsiljuje ravno šolski mladini. To je pravcati škandal in se mora v obrambo držav-nih interesov najodločneje zahtevati, da vendar enkrat prestane takšna sramo-tna igra lagania in onasno poigravanje z najbitnejšimi interesi naše domo-vine!«

+ »Javni bilježniki« na Hrvatskem in v Slavoniji so poslali ministru pravde Giuritiču posebno spomenico, v kateri perfidno izpadao proti samostojnim de-mokratom. Navaialo, da jim je »samo-stalno-demokratski režim« povzročil veliko škodo, ker je imenoval nekaj no-vih »javnih bilježnikov«. Gospodje za-htevalo, da se vsem onim »javnim bilježnikom«, s čimer bo straho-vita škoda zopet renarirana ... Go-spodje hrvatsko-slavonski javni bilje-žniki, ki so podpirali spomenico, torej ob-tožujejo »samostalno-demokratski re-žim«, v katerem radikali niso imeli be-sede, naimani pa pri imenovanju novih javnih bilježnikov! Dosledno k temu se javni bilježniki tudi sedaj niso obrnili na pravo adresno, kaiti škodo preiščez-a »samostalno - demokratskega režima« more reparirati samo sedanj »radičev-ski režim«, ki jim je očitno no voliti in no četu. A kaj je delal gospod Stie-fan Radič o hrvatsko-slavonskih javnih bilježnikih? V svojem »Domu« z dne 12. avgusta t. l. je v znamenitem pro-gramatičnem članku o »Stvaranju selja-ške države« poudaril kot eno svojih n-rvih zahtev: »Javne bilježnike treba uk-niti i njihov posao poveriti sudovim!« O tom su se več razgovarali prvo ob-advilju stranaka parlamentarne vešt-ne.« — Radič je dobro vedel, zakaj je poudaril to zahtevo, tično se hrvat-sko-slavonskih javnih bilježnikov in njihovega ravnanja s hrvatskim selja-štvom. Prati tel zahtevi gospodje »javni bilježniki« niso protestirali in le tudi se, da ne omenjajo v svoji spomenici. Pač morajo vedeti, koliko vellaio Radič-ve grožnje in nlezovi dorovori s »prvaki obeh strank parlamentarne večine« Zato koražno izpadao proti »samostoi-no-demokratskemu režimu«.

+ Kaj je s poukom na zasebnih uč-telišcih? »Slovenec« je 3. t. m. prine-sel vest iz Beograda, da je posl. Smo-dej posredoval pri prosvetnem ministru radi ukinitja zasebnih samostanskih šol v Mariboru in Ljubljani in da je iz-posloval, da se ho na omenjenih zavo-dih pouk nadaljeval v dosedanjem obse-gu ter s pravico javnosti. Naglašamo, da ob začetku šolskega leta doslej še ni bila izdana nobena naredba o prekli-ku ukinitja zasebnih učiteljskih, da na izjavila prosvetni minister z ozirom na »Slovenčev« vest, da so mu klerikalci sporočili, da absolvirane gojenke teh učiteljskih ne reflektirajo na državno uč-

teljsko službo. Prosvetni minister je po-leg tega izjavil, da te gojenke nimajo pravice reflektirati na državno učiteljsko službo in da morejo poučevati sa-mo kot zasebne učiteljice, kot guver-nante itd. Z ozirom na to izjavo pro-svetelega ministra nastane vprašanje, kakšen pomen je imela prav za prav intervencija posl. Smodeja. Ali naj vzgajajo samostanska zasebna učiteljska dekleta, ki si ne bodo mogle slu-žiti kot učiteljice kruha, ker je jasno, da pri nas tudi ne potrebujemo toliko zasebnih učiteljic, kolikor jih te šole producirajo? Ali bi ne bilo bolj pamet-no, da bi se samostanska zasebna uč-iteljska izpremenila v gospodinske ali slične strokovne šole, ki bi mogle vzgo-jiti potrebam primerno ona dekleta, ki ne reflektirajo na državno učiteljsko službo? »Slovenčeva« vest o uspehu posl. Smodeja je varanje javnosti, ki more prineesti samo škodo staršem ka-kor tudi gojenkam zasebnih učiteljskih, ki jim v danem položaju ne nudijo te-ga, kar potrebujejo. Šole vendar ne smejo služiti vzdržanju nun, ampak živ-ljenskim potrebam primerni vzgoji de-klet.

+ Kako klerikalci hvalijo svoje po-slance. Iz Maribora nam poročajo: Zad-nji čas najdemo v »Naši Straži« in »Slo-vencu« vse kolone polne slavospevov o uspehih intervencij g. poslance Žebota pri premeščanju uradništva. Do dan-es še nismo čuli o nikakih uspehih klerikalnih poslancev za slovensko ljudstvo na gospodarskem in socialnem polju. Gospodu Žebotu pa pride vsaka še tako malopomenbna stvar prav, sa-mo da se hvali pred slovensko javnostjo. Baie je te dni dosegel velikanski uspeh za slovenski narod. Intervenciral je menda v poštnem ministruvju v za-devi nekaterih slovenskih uradnikov. Kakor se hvali, je dosegel nekatere premeštitev. Nam pa je znano, da se le ravno poslanec dr. Pivko še pod PP-vlado potegoval, da je ministristvo že principiialno pristalo na nekatere pre-mestitve nazaj v Slovenijo. Takna je v resnici Žebotova samohvala. Če bi pa mi našli vse one zahvale, ki jih dobi-va poslanec dr. Pivko celo od strani gospodov duhovnikov za uspehe ne sa-mo v osebnih, ampak tudi v raznih go-spodarskih in socialnih zadevah, bi na-polnili vse predale našega časopisa. Pa slovensko ljudstvo bo tudi enkrat spre-gledalo, kje je resno delo in kje dema-goštvo, da zadnjemu pokaže hrbet.

Ali ste videli, kako meje mlin na veter, ki ga je zgrabila tovarna čokolade »Mirim« na velesejmu paviljon »X«?

V. Ljubljanski velesejem

Včerajšnji promet

Sejmišče posetil predsednik Narodne skupščine.

O Ljubljanskem velesejmu mnogo pišejo razni jugoslovinski časopisi, ki mu v pretežni večini ne odrekajo re-sneza značaja, mu priznavajo, da je iz-redno dobro organiziran ter da se kup-čije na njem razvijaio povoljno v onih mejah, ki jih dopušča občno padaioči konzum. Kdor danes presoja uspehe ali neuspehe velesejmov, mora nedvomno uvaževati delstvo močno nazadujočega konzuma. To ne velja le za našo državo, temveč tudi za inozemstvo. Z vseh velesejmov, ki so se vršili letos v Evropi, se čujejo enake pritožbe. O Ljubljanskem velesejmu moremo celo reči, da so se vršili kljub neugodnim orlikam sklenile že tako znatne kup-čije, kakršne se niso pričakovale.

Poset seima je stalno velik in stalno prihajalo nani interesenti iz cele drža-ve in inozemstva. Stalno je zanimanje za prav vse stroke in vse stroke bele-žijo zaključke. Posebno trdvice, ki po-nuščajo v cenah, se morejo ponašati že z lepim številom kupčijskih sklepov. Med drugimi je bila včeraj zlasti tek-stilna stroka zadovoljna s potekom kupčij. Enako je bilo včeraj veliko po-vpraševanje po izražah. Od inozemcev kupujejo največ Bolgari in Grki, in si-ber prav raznovrstno blago.

Posetnikov je bilo včeraj blizu 8000. med temi inozemci iz Avstrije (Dunaj Gradec), iz Italije (San Remo, Trst in razni kraji Jutlike Kraline), iz Švice (Curih), iz Belgije (Bruseli).

Včeraj si je seim oglel predsednik Narodne skupščine gosp. Marko Trif-ko v. l. ki je prišel z Bleda v spre-mstvu svojega sina. Predsednik je z naj-ležjim zanimanjem pregledal vse iz-ložbe. Po sejmišču so ga spremljali ve-liki župan dr. Vilko Ratič, predsednik velesejma Fran Bonaf, ravnatelj vele-sejma in belgijski konzul Milan Dular, predsednik Zbornice za trgovino, obrt in industrijo Ivan Knez ter zbornični tajnik dr. Ivan Pless in mu med pre-gledovanjem izložb obrazložili današnje težavne prilike naše trgovine in obrti. Nemašno zaščitno carino, skralno ne-ugodno trgovinsko pogodbo z Avstrijo ter mu dali tudi nekaj podatkov o iz-vozu nekaterih naših predmetov. Gosp. predsednik je pokazal polno razumeva-nje za ta vprašanja in je obljubil, da bo težnje naših gospodarskih krogov podpiral kolikor je v njegovih močeh. Naglašal je tudi, da je v parlamentu žal preveč pol'ke in manj gospodarskega dela. O velesejmski prireditvi se je izrazil jako pohvalno. Sejmišče je ob-iskal včeraj tudi naš poslanik v Wa-shingtonu dr. Tresić - Pavičić, ki se je zanimal zlasti za to, kaj se v Sloveniji vse producira.

Iz demokratske stranke

Rakek. Plenarna seja krajevne organiza-cije SDS se vrši v nedeljo dne 6. septem-bra ob 3. uri popoldne v gostilni g. Ribari-ča na Uncu.

Zavrč pri Ptuj. Nova krajevna organi-zacija SDS se je ustanovila v nedeljo dne 30. avgusta končno tudi v Zavrču pri Ptuj. Pristopilo je takoj veliko število članov, ki so si izvolili za predsednika posestnika Ivana Korparja iz Gaberja in za tajnika posestnika Alojzija Zobca iz Hraštovca. Razen njih je v odboru še cela vrsta kmetov in delavcev ter predstavlja ta organi-zacija v resnici pravo kmečko-delavsko zvezo. Organizacija bo v najkrajšem času razširila svoj deledrok tudi na občini Turški vrh in Gorenjski vrh ter bo takrat že razširila odbor. Do zime se ustanovi in otvori tudi Bralno društvo, ker hoče orga-nizacija posvečati vse svoje moči tudi čim večji izobrazbi svojega članstva.

Po svetu

— Nemško-francoska trgovinska pogaja-nja, 15. t. m. dospe v Pariz predsednik nem-ske delegacije za sklep trgovinske pogodbe s Francijo Trendelenburg, ki bo stopil v stik s francosko delegacijo v nameri, da se končno sklene med obema državama tr-govinska pogodba.

— Painlevéjev optimizem. V četrtek po-poldne je sprejel Painlevé nemškega demo-kratičnega poslanca Kocha, s katerim je imel dolg razgovor. Painlevé je izrazil svo-je upanje, da pride v kratkem do varnost-nega pakta, ki bo trdna podlaga nemško-francoskemu sporazumu.

— Nemci v češkoslovaški ustanavljajo za bližnje parlamentarne volitve skupno obrambno fronto proti Cehom.

Starokatoliški kongres v Bernu

Te dni se vrši v Bernu 51 sinoda sta-rokatoliške cerkve v zvezi s škofovsko konferenco. Na kongres so prišli za-stopniki starokatoliške cerkve iz Jugo-slavije, Poljske, Anglije, Holandske, Nemčije, Georgije in Amerike. Vrhovne-ga poglavarja angleške cerkve, nadško-fa v Canterbury, zastopa prelat Burn.

Pred otvoritvijo snode je posvetil v starokatoliški cerkvi dr. Kury novoiz-voljenega škofa avstrijske starokato-liške cerkve Adalberta Schindelarja na Dunaju. Pri posvetitvi sta sodelovala češkoslovaški škof A. Pašek in nemški škof dr. Moog. Novoposvečeni škof je župnik številne starokatoliške občine na Dunaju ter je bil lani 6. septembra iz-voljen za škofa.

Predsednik Narodne skupščine in naš washingtonski poslanik posetila sej-mišče.

— Dtx Elektro. Prosim, da posetite na Ljubljanskem velesejmu paviljon »H« šte-vilka 462 »Dix Elektro«, kjer je razstavljen električni aparat, ki služi za vsako domačo uporabo, kakor za kuhanje, pečenje, za ogrevanje sob, likanje, sušenje las, ogreva-nje škarij za lase, proti revmi, ischiasu, za električno masiranje, inhalacije itd. Aparat je tako konstruiran, da potrebuje zelo ma-lo električnega toka, so z lahkoto sestav-lja in razstavlja ter so vsi deli izmenljivi. Cena za kompletni aparat z žico vred 275 Din. Prosim, da se prebrizate na velesej-mu sami. Tam se vam brezplačno vse raz-kaže in razloži. Dix Elektro-Praga, Smihov. Ptemyslova 9. Električni aparati. Gen. za-stopstvo za Jugoslavijo Izidor Weiss, agen-tura Sombor. 1780

— Gasilna poskušnja s »Flamentod« Gasilna priprava »Flamentod« je žal do-slej še malo znana. Predvčerašnja poskuš-nja, ki se je vršila ob seim, prostoru na prostem zadaj za zvonovi, je pokazala pol-no učinkovitost »Flamentoda«. To eno-stavno gasilno sredstvo obstoja iz steklene posode brez mehanizma. V posodi se na-haja gasilna tekočina. V primeru požara se steklenica vrže v ogenj, se razbije in te-kočina, ki se razlije, takoj pogasi ogenj. »Flamentod« je proizvod istoimenske ce-lovške trvdke, ki ima ta izdelek razstavljen tudi na Ljubljanskem velesejmu (»F«, 238).

— Razstava Državnega osrednjega zavo-da za žensko domačo obrt v Ljubljani na velesejmu (»H« 484, 486). Okusno oprem-ljena razstava prekrasnih ročnih del preka-ša letos vse prejšnje. Skrbno izbrana dela kažejo, kako se s pridom vporabljajo vsi naši domači ročni izdelki za razno telesno in posteljno perilo. Presenetljiva je velika izbira najlepših filetdizelkov, za katere sko-ro nismo vedeli, da se pri nas izdelujejo. Zelo lična so tudi toleda-dela v kombinaciji z našo klekljano tipko. Obiskovalcem so kar sproti naprodaj najnovejši modni žep-ni ročki, ki so zelo priljubljeni in cenen prezent zlasti med mlajšim svetom. Velika moda so zopet biserni izdelki, ki jih vidimo tudi v tem oddelku. Da se dajo uporabiti narodni motivi tudi za kožnate blazine, nam pričaata dve krasni blazini, ki sta prvi poskus našega domačega krznarja. Vezeni-je je prekrasno in solidno izvikena. Lep napredek zavoda nam priča, da bo dobilo tudi naše ročno delo svojo ceno, kar je vo-sela vest za naše dipkarice, ki tako težko čakajo na maslužje. Številni obiskovalci prav radi postajajo pred elegantnim salon-om in ne štedijo za zasluženo pohvalo.

Gospodarstvo

Izvozni prebitek Vojvodine

Novosadska trgovska in obrtniška zbornica je ocenila v svojem področju (Bačka in Baranja) prebitek raznih produktov, ki se bo mogel izvoziti v izvoznih sezonah od 1. septembra t. l. do 31. avgusta 1926, na vrednost 1,439,220,000 Din.

Samo pšenice in moke bi se po tem računu moglo izvoziti za 437,500,000 Din (17,500 vagonov), potem turščice za 412,500,000 Din (27,500 vagonov), fižola za 25 milijonov Din (1000 vagonov), svežega grozdja in sadja za 5 milijonov Din (1,000,000 kg), konj za 50 milijonov Din (10,000 komadov), goveje živine za 36 milijonov Din (12,000 komadov), svinj za 8,100,000 Din (6000 komadov), gosj za 24 milijonov, rac za 10 milijonov, kokoši za 3 milijone, puranov za 400,000 Din, jale za 37,400,000 Din; kož: govejih za 16 milijonov (50 vagonov), telečjih za 15 milijonov (25 vagonov) in jagnječjih za 25 milijonov Din (15 vagonov), volne za 16 milijonov Din (12 vagonov), perja 7,500,000 Din (25,000 kg), prediva za 150 milijonov Din (1400 vagonov), vrvarskih izdelkov za 5 milijonov Din (20 vagonov) hmelja za 85 milijonov Din (15,000 metrskih stotov), sladkorja za 25 milijonov Din (600 vagonov), pesnihi rezanec za 4 milijone Din (500 vagonov). Razun tega se bo moglo izvoziti iz Bačke in Baranje raznih drugih produktov v vrednosti 10 milijonov Din.

Za Banat se bo po slični cenitvi, ki jo je napravila Trgovska in obrtniška zbornica v Velikem Bečkereku, moglo v enakem času izvoziti za okrog 1 milijardo 187,000,000 Din raznih produktov. Skupno bo torej po teh računih mogla Vojvodina izvoziti v sedanjih izvoznih sezonah za okrog 2,600,000,000 Din blaga, to je dobro četrtino celokupnega našega letnega izvoza.

Občni zbor Vinarskega in sadjarskega odseka Kmetijske družbe v Mariboru

Dne 22. avgusta se je vršil v Mariboru v Narodnem domu ob pičli udeležbi izredni občni zbor Vinarskega in sadjarskega odseka Kmetijske družbe za Slovenijo. Glavna točka dnevnega reda je bila volitev novega odbora in so bili izvoljeni: za predsednika višji kletarski nadzornik v Mariboru Josip Zabavnik, za podpredsednika veleposestnik Srečko Robič iz Limbuša, za tajnika in blaginjaka inž. Ivo Zupančič, profesor na vinarski šoli, za odbornike: Drago Novak, posestnik v Strojci vasi pri Ljutomeru, Lovro Petrovar, veleposestnik v Ivanjokovih, Jakob Zemljič, veleposestnik v Radenci, Josip Čížek, dekan v Jarenini, Fran Gomilšek, župnik v Sv. Benediktu v Slov. Goricah, Fran Thaler, veleposestnik v St. Iliju, Alojzij Zupančič, veleposestnik v Jarenini, Josip Priol, profesor v Mariboru, Fran Rudl, posestnik v Pesnici, poslanec Fran Žebot, Anton Lipovšek, gostilničar v Mariboru, Janko Lesničar, ravnatelj Zadrzne zveze v Celju, Franjo Roblek, veleposestnik v Zalcu, Miha Brenčič, veleposestnik v Spuhli pri Ptuj, Josip Zupanc, okrajni ekonom v Ptuj, Robert Košar, veleposestnik v Sv. Boženju, Martin Stehlovnik, posestnik v Rečici ob Paki, Miha Levstik, nadučitelj v Celju, Andrej Zmave, ravnatelj vinarske in sadjarske šole v Mariboru, Fran Gorican, višji sadjarski nadzornik v Višnji vasi pri Vojniku.

Pri slučajnostih so bile sprejete resolucije na velikega župana mariborske oblasti glede izvrševanja odloka o trgovini s šmarnico in na prometno ministrstvo, da zniža prevozne tarife za sadje v zabojih na isto mero, kakor se računa za sadje a la rifuso.

Po občnem zboru se je vršila odbojna seja Pokrajinske zveze jugoslov. vinogradnikov za Slovenijo pod predsedstvom g. R. Košarja, ki je sporočil, da so bili sklepi zadnjega občnega zbora izvršeni ter poslani na pristojna mesta. Radi nujne potrebe strokovnega glasila za vinogradništvo je bil izvoljen ožji odbor, da se določijo potrebne smernice. Izvoljeni so bili: ravnatelj Zmave in Puklavca, višji kletarski nadzornik Zabavnik ter inž. Zupančič. Ker obstoja pomanjkanje na strokovni podlagi organiziranih poročil o stanju naših vinogradov, gibanju kupčije, vinških cenah in zalozah itd. v posameznih vinorodnih krajih Slovenije, sta bila mariborski in ljubljanski veliki župan naprosena, naj naročita, da pošlejo okrajni ekonom vinorodnih okolišev tozadevna poročila tudi tajniku Pokrajinske zveze vinogradnikov za Slovenijo. Razen tega se bodo naprosili še posamezni zaupniki manjših okolišev, da bodo redno poročali v gornjem smislu. Da se dobe natančnejše informacije glede izvoza vina v Avstrijo, potuje predsednik Pokrajinske zveze vinogradnikov g. Košar in predsednik Vinarskega in sadjarskega odseka, višji kletarski nadzornik g. Zabavnik, v Gradec.

Hmelj

Nürnberg, 4. septembra. Dovoženih skupno 550 bal, prodanih 300 bal. Po boljšem se povprašuje. Cene žvrste do 565 mark za 50 kg. Maljno povpraševanje po srednjevrstnem hmelju.

Tržna poročila

Novosadska blagovna borza (4. t. m.) Pšenica: baška 240; baška, za septemberr-oktober 257.50; baška, za oktober-november 257.50; banatska, ladja na Tisi, 77 do 78 kg 252.50; skupni promet 50 vagonov. Ječmen: baški 210; 5 vagonov. Turščica: baška 175; baška, paritetno v Ljubljani 215; 8 vagonov. Fižol: baški 220; sremski 240; 4 vagoni. Moka: baška »2» 362; 2 vagona. Otrobi: baški, v jutastih vrečah 130; 2 vagona. Tendence mlačna.

Svinjski sejem v Mariboru (4. septembra.) Dogon 54 svinj. Povprečne cene so bile: prasi 7 — 9 tednov stari 125 — 250, 3 — 4 mesece 275 — 350, 5 — 7 mesecev 375 — 500, 7 — 10 mesecev 600 — 650, eno leto stari 700 — 800 Din za komad. Kg žive teže 12 — 14.50, kg mrtve teže 15 — 17.50 Din. Prodanih je bilo 36 komadov. Kupčija radi izredno slabega vremena neznatna.

Dunajski živalski sejem (3. septembra.) Goveda: Dogon 811 komadov; od tega iz Jugoslavije 464. Promet slab. Pondejko-ve ceno so se komaj moglo obdržati. Svinje: Dogon 2829 komadov. Cene so napram toriku postale debelimi svinjam za 5 grošev in mesnim za 10 do 15 grošev pri kg. Notirajo za kg žive teže v šillingih: debele svinje 2.35 — 2.60, meane 2 — 2.70.

Dunajska borza za kmetijske produkte (3. septembra.) Dunajsko tržišče se nahaja v znamenju velike rezerviranosti kupcev, ki kažejo nakupovalno razpoloženje le za promptno blago za kritje momentane potrebe. Turščica popolnoma brez prometa. Notirajo v šillingih za 100 kg vključno blagovnoprometni davek brez carine (uradno): cene na deholo: pšenica: domača 37 do 39, madžarska s Potisja 43 — 45, nova 38.50 do 41; rž domača 28 — 29; ječmen: domači 33 — 42, slovaški 41.50 — 46; turščica: 31 — 32; oves: domači 27 do 28.50.

== Priprave za trgovinsko pogodbo s Češkoslovaško. Iz Beograda poročajo: Ministrstvo za trgovino in industrijo dr. Kralja je začel s strokovnim osobljem pripravljati material za trgovinsko pogodbo s Češkoslovaško. Predsednik delegacije, ki bo vodila ta pogajanja, bo načelnik ministrstva trgovine in industrije dr. Milutin Todorović. Pogajanja se bodo pričela najbrže že v prvi polovici tega meseca, in sicer najbrže v Bratislavi.

== Nova železniška tarifa. Poročali smo že, da bo nova železniška tarifa objavljena dne 15. septembra in da bo stonila v veljavo dne 1. oktobra. Z novo tarifo bo izvršena unifikacija vseh dosežnih sistemov in se uvede predložna klasifikacija. Ta nova železniška tarifa bo veljala do početka leta 1926. Do takrat se bo sestel tarifski odhod in proučil vse njene nedostatke. Na podlagi tega proučevanja bo odbor izvršil spremembe in sklenil definitivno steno tarifo. Posebno važno je, da bodo po želji prometnega ministra sedaj prvič v tarifskem odboru tudi zastopniki naših gospodarskih korporacij, ki bodo tako mogli iznesti svoja mišljenja glede tarifske politike.

== Stanje posevkov v naši kraljevini. Po podatkih ministrstva za kmetijstvo in vodo je bilo stanje posevkov v naši kraljevini v prvi polovici meseca avgusta — neupoštevajoč ozlino in jaro žito, ki je bilo že skoraj povsod požeto — zelo dobro. V nekaterih oblastih je bilo občno stanje celo odlično. Sadej, kolikor ga je, kaže dobro. Pernospora in odlij v vinogradih sta se širila v mnogo manjši meri, ker je deževje prenehalo. Stanje živine je povojno. Krme je dovolj, a kužne bolezni so se pojavljale le mestoma.

== Nova cenitev svetovne hmeljske letine. Češka izvozna hmeljska družba z o. z. cenijo letošnje svetovno hmeljsko letino na 907,000 do 975,000 centov po 50 kg. a svetovni konzum hmelja v pivovarnah na 1,100,000 centov po 50 kg. Po cenitvi te tvrde peče na Jugoslavijo 50,000 centov po 50 kg. Ta cenitev pa je odločno previsoka. Zaradi tega je dvomiti tudi o zanesljivosti ostalih podatkov, ki se ne strinjajo s cenitvijo mednarodnega hmeljarskega kongresa v Monakovem.

== Mednarodni blagovni promet. Od 1. septembra t. l. se sprejemajo na prevoz blago in žive živali z mednarodnimi tovornimi listi na vseh postajah naših železnic za postaje v Belgiji, Franciji in Luksemburgu po predpisih mednarodne konvencije za prevoz blaga po železnicah (z dne 14. oktobra 1890.). Obenem z vsemi njenimi spremembami in dopolnili kakor tudi njenimi običnimi odredbami, v kolikor ne obstoje posebni predpisi generalne direktije železnic.

== Okrog Jadranske proge. Prometno ministrstvo je odredilo strokovno komisijo, ki ima proučiti pogoje za zgradbo velikega tunela skozi planino Čambr, ki bi služil za novo Jadransko progo, katera bo vezala Mitrovico, Peč, Andrijevico in Podgorico z morjem.

== Prodaja legitimacij za posetnike Zagrebškega zbora. Interesenti, ki žele posetiti II. mednarodno avtomobilsko, lovsko in sporno razstavo v Zagrebu, si morejo nabaviti legitimacije za potovanje v vseh večjih mestih in krajih v državi pri denarnih zavodih ter poštinskih in reklamnih podjetjih. Naročiti pa jih morejo tudi direktno pri uradu ZZ. Te legitimacije opravilujejo za polovično vožnjo na železnicah. Komad stane 30 Din.

== Naša udeležba v albanski emisijski banki. Parlament v Tirani je sprejel zakonski predlog o ustanovitvi emisijske banke Albanije s sedežem v Tirani. Osnovna glavica banke znaša 12.5 milijona zlatih frankov. Ustanovitve banke je poverila italijanski družbi Mario Alberti. Ta družba bo imela 51 odstotkov delnic albanske industrijske banke v svojih rokah, obenem pa je dobila velike koncesije za izkoriščanje pri-

rodnih bogastev Albanije. Udeležba Jugoslavije v Albanski banki znaša 15 odstotkov. V upravnem odboru bo izvoljen tudi en zastopnik jugoslovenskega kapitala.

== Popust na italijanskih železnicah za posetnike Zagrebškega zbora. Zagrebški zbor je sprejel od italijanskega trgovinskega stajša v Beogradu brzoljavno obvestilo, da je Italijanska vlada odobrila na Italijanskih železnicah 30 odstotni popust za posetnike II. mednarod. razstave avtomobilov, lovsko in obče sporne razstave v Zagrebu, ki se bo vršila od 8. do 20. t. m. Transport razstavišnega blaga na povratku je na Italijanskih železnicah prost pristojbin.

== Mere za pobijanje špekulacij v Italiji. Italijansko finančno ministrstvo je poslalo vsem bankam in denarnim zavodom naredbo, v kateri so našteje mere za pobijanje borznih špekulacij. Te mere so zelo drastične, zaradi česar so v banknih krogih vzbudile veliko vznemirjenje. Glavne mere za pobijanje špekulacij so naslednje: 1. zabrana odpiranja kreditov v lirah inozemskim finančnikom in zasebnikom; 2. zabrana eskomptiranja menic v lirah, katere so emitirane od inozemskih tiskov; 3. zabrana izplačila denarnih pisem v lirah, ako pri izplačilu ne bo od tujih tiskov dana protivrednost v dobrih devizah; 4. obveznost bank, da dnevno prijavljajo finančnemu ministrstvu vse svoje denarne operacije ki jih vrše na borzah; 5. revizija vseh kreditov, ki so odprti izvoznikom; 6. zabrana bankam, da prodajo dobre devize svojim strankam, ne da bi prej položili ekvivalent v lirah.

== Močno skakanje lire, ki se je opazilo zadnje dni na vseh borzah, se pripisuje napovedanim valutnim meram Italijanske vlade. Če bo pri napovedanih merah, ki so prilično drastične, tudi trajno ostalo, je drugo vprašanje. Samo z umetnimi injkcijami se bolnik ne zdravi.

== Stinesovno vprašanje. Iz Berlina poročajo: Sanacijska akcija za Stinesovno vprašanje je prispela do preokreta in je garancijski komitej pod predsedstvom predsednika državne banke dr. Schachta imel zaključeno sejo, ki je sklenila razdružitve garancijskega konzorcija.

== Ponesrečeno posojilo madžarskih občin v Ameriki. Iz Berlina poročajo: Kreditna akcija madžarskih provincijalnih mest se je ponesrečila, ker bančna tvrdka Speyer & Co v New Yorku ni mogla plasirati posojila.

== Priprave za novo madžarsko valuto. Po vestih iz Budimpešte je generalni direktor Madžarske narodne banke dr. Schöberl izjavil, da prihajajo glede uvedbe nove madžarske valute v poštev tri možnosti: 1.) angleški šiling; 2.) povratek k zlati kroni in 3.) dvajsetistotniški papirnate kroge. Posledno rešitev baje priporočajo odlični madžarski finančniki.

== Češkoslovaška trgovinska bilanca v juliju. Vrednost izvoza je znašala 1467 milijonov in vrednost uvoza 947 milijonov Kč. Češkoslovaška trgovinska bilanca je bila torej v tem mesecu aktivna za 520 milijonov Kč. Iz Jugoslavije je v tem mesecu uvozila Češkoslovaška blaga za 29 milijonov napram 19 milijonov Kč v enakem času prošlega leta. Samo dve državi sta povečali svoj izvoz v Češkoslovaško, in sicer Poljska za 12 ter Jugoslavija za 10 milijonov Kč.

== Vest o fuzijah dunajskih velebank. Z Dunaja poročajo, da se med tamošnjimi velikimi bankami pripravljajo nove grupacije. Najprej se je širila vest o fuziji Zemljiško-kreditnega zavoda z Avstrijskim kreditnim zavodom. Vest pa je bila takoj demantirana. Sedaj se poroča, da se pripravljajo združitve Spodnjeavstrijske eskomptne družbe in Dunajske Union-banke. Govori se, da namerna večina delnic Dunajske Union-banke prevzeti Spodnjeavstrijska eskomptna družba.

== Sladkorna kampanja v Poljski. Po podatkih poljskega statističnega glavnega urada se cenil letina sladkorne pese v Poljski za 7.4 odstot, več kakor lani. Prodnica sladkorja bo po sedanjih cenitvi znašala 449,700 ton v kristalih.

Borze

4. septembra.

LJUBLJANA. (Prve številke povpraševanja, druge pozudbe in v oklepajih kupčijski zaključki). Vrednote: investicijsko posojilo 77—0, zastavni listi Kranjske deželne banke 20—25, kom. zadolžnice Kranjske deželne banke 20—25, Celjska posojilnica 201—204, Ljubljanska kreditna 225—240, Merkantila 101—102 (101), Prašedion 914—0, Kreditni zavod 175—185, Strojne tovarne 81—0, Trbovlje 0—360, Veveče 120—0, Nihag 38—0, Stavbna družba 165—180, — Blago: 1 s: testoni, monte, fco Postojna 7 vagonov 550—550, (550); madrieri, 75—220, od 4—8 metrov, I, II, III, fco meja 575—0; čim borbonali, 3—8 m dolž, 30—30 do 30—50, fob Gruž 0—650; bukova drva, 1 m dolž, suha fco Podbrdo 22—0; poljski pridniki: pšenica: baška, fco nakl. postaja 0—250, domača, fco Ljubljana 255—0; oves slavonski, par. Ljubljana 30 q 170—170, (170); turščica slavonska, par. Ljubljana 70 q 216—216, (216); slavonska, par. Ljubljana 1 vagon 224—226, (224); laneno seme, fco Ljubljana 540—0; fižol mandalon, b-n, fco Postojna translo 1 vagon 375—385, (375).

ZAGREB. (O krogem prometu v devizah). Na efektnem tržišču žvrstovča popuška. Na borzi so se pojavile precejšnje realizacijske ponudbe. Vendar so bančni tečaj ostali približno nespremenjeni. Le Jugo je žvrsta. Za industrijske vrednote je bilo slabo zanimanje. Položaj na deviznem tržišču se je dalje poslabšal, zaradi česar je Narodna banka nastopila z velikimi intervencijami. Močneje povpraševanje po devizah se pripisuje na eni strani krivitem napokup uvoznikov, ki so pred uveljavljenjem nove carinske tarife uvozili velike količine blaga, na drugi strani pa italijanski opovedi kreditov inozemskim bankam a tudi ne-

Adria⁶⁶
prašek za pecivo in vanilin
sladkor
Paviljon „E“ šte. 90-92

spretnim intervencijam Narodne banke. Eksportne devize ne dotelejo v toliki meri v državo, da bi mogle popolnoma kriti potrebne povpraševanje. Skakanje deviznih tečajev je zavirala Narodna banka z intervencijami v devizah na London, Prago, New York in / sebo na Švico. Promet je znašal ogromno svoto 21.7 milijona Din. Notirane so devize: Amsterdam 2260—2280, Dunaj 789.1—799.1, Berlin 1333.3—1343.3, Italija izplačilo 272.23—274.23, ček 272.25—274.25, New York, ček 55.922—56.522, Pariz 263—267, Praga 165.85—167.85, ček 165.75—167.75, Svica 1084—1092, ček 1084—1092; valute: dolar 55.25—55.85, avstrijski šilingi 785—795, efekti: bančni: Litorale 50—60, Centro Trgo 11—0, Eskomptna 123—124, Kreditna Zagreb 123—125, Hipo 72.5—73, Jugo 105—106, Obrtna 75—79, Prašedion 912.5—917.5, Slavonska 65—66, Srpska 131—132, Narodna 3350—3400, Industrijski: Eksploatacija 49—49.5, Dubrovačka 535—537.5, Seferana 495—500, Nihag 0—40, Gutmann 425—435, Slavonija 50—51, Trbovlje 355—360, Union 415—425, Veveče 120—0; državni: investicijsko posojilo 79—0, gararne 42—0, Vojna škoda promptna 299—300, za september 299—300.

BEograd. Tendence v devizah žvrsta. Notirajo devize: Amsterdam 2270—2274, Dunaj 794—795.5, Berlin 1340—1342, Bruselj 0—255, Bukarešta 27.5—28, Italija 224.75—225.25, London 273—273.25, New York 55.2—55.225, Pariz 264—265, Praga 166.5—166.75, Svica 1087.5—1087.75.

CURih. Beograd 9.20, Berlin 1.2820, New York 517, London 25.09, Pariz 24.25, Milan 20.65, Praga 15.325, Budimpešta 0.007255, Bukarešta 2.55, Varšava 92.50, Dunaj 72.95.

TRST. Efekti: obilnice Julijske Kraljevine 70.95, Živnostniská 295, Assicurazione Generali 7730, Dalmazija 285, Oceania 182, Dalmazija cement 632, Split cement 471, Krka 375. Devize: Beograd 44.25 — 44.55, Dunaj 350 — 360, Budimpešta 0.0345 do 0.0360, Praga 74 — 74.50, Bukarešta 12 do 12.50, Pariz 117.25 — 117.75, London 120.90 do 121.40, New York 24.90 — 25.10, Curih 477 — 484, Valute: dinarji 44 — 44.50, 20 litalir frankov 95 — 100, zlata lira 484.06.

DUNAJ. Beograd 12.5550 — 12.5950, Berlin 168.32 — 168.92, Budimpešta 92.14 do 99.54, Bukarešta 3.4825 — 3.5025, London 34.3075 — 34.5075, Milan 28.24 — 28.36, New York 70.45 — 70.95, Pariz 33.15 do 33.31, Praga 20.9675 — 21.0475, Sofija 5.1175 do 5.1575, Varšava 128.95 — 129.45, Curih 136.72 — 137.22; dinarji 12.59 — 12.65.

PRAGA. Beograd 59.875, Berlin 804.25, Curih 653.25, London 163.65, New York 33.75, Dunaj 476.75.

BERLIN. Beograd 7.44, London 20.330, New York 4.195, Curih 81.05, Dunaj 59.18.

LONDON. (Onolndne) Beograd 272, Dunaj 34.38, Italija 121 in tri osmilke, New York 484.81, Svica 25.09.

NEWYORK. (Zaključno 3. t. m.) Beograd 1.79, London kabel 485, Svica 19.32, Italija 3.97 in tri četrtinke, Dunaj 14.06.

Predno kupite

si oglejte ravnikar došle zadnje novosti v damskih plaščih. Že od Din 500 naprej samo v modni in konfekcijski trgovini

Fran Lubič, Pred škofo 19.

Sokol

Sokol Šilka poziva vse svoje članstvo, da se udeležijo v nedeljo, 6. t. m. telovadnega nastopa in družabne prireditve Sokolskega društva v Št. Vidu. Zbirališče ob 12.30 pred telovadnico, kjer počakamo Ljubljanske društva; odhod najkasneje ob 12.45. Člani v kroju, kdor ga nima, z znakom Bratje in sestre, udeležite se izleta kar najbolj množično, da prisločimo s tem na pomoč našemu bratskemu društvu, ki bojuje trd boj s črnimi elementi. Zdravilo Odbor!

Sokolsko društvo v Mostah priredi v nedeljo dne 6. septembra t. l. v sokolski telovadnici na Seli proslavo tisoletnice hrvatskega kraljevstva. Dopolndne ob 10. predvaja hr. Pohore »O tisoletnici hrvatskega kraljevstva. Popoldne ob 4. se vrši društvena »Akademija« z deklaracijami in živo sliko. Po končanem sporedu družabni večer z izbranim sporedom. K predprijavi je vstop prost, k akademiji je vstopnina 3 Din. Cenjeno občinstvo vabimo, da se udeleži obeh prireditev v čimvečjem številu. — Zdravilo!

Sokol v Sv. Lovrenca na Pohorju priredi v nedeljo dne 6. t. m. društveni javni nastop. Na sporedu je javna telovadba članov in članic. Po sporedu pa prosta zabava s plesom. Pevske točke izjava zbor »Drave«. Ker je ta prireditev velikega pomena osobito, ker je pred kratkim razsajal nemški zmag v tem kraju, vljudo vsi mo vso narodnočuteče občinstvo in prijatelje Sokola, da se je udeleže v čim večjem številu.

Sokolsko društvo Litijašmar'ca praznuje letos svoj obilniški vsakoletni sokolski praznik, dan javnega sokolskega nastopa, dne 6. septembra v Litiji. Sodči jejo vsi oddelki domačega društva, ki položajo ta dan javni obračun svojega dela v telovadnici. Kot posebna točka pa se bo nudila od ležnikom našega zleta sodelovanje vojaštva. Celjski 39. pešad. polk pošlje četo vojakov Sokolov, ki bodo pod vodstvom podporočnika g. Arsoviča izvajali sokolske vaje, ki jih večja letos naša armada. Zdravilo!

Sport

Otvoritev jesenske nogometne sezone v Ljubljani

S. K. Željezničari (Zagreb) v Ljubljani.

Jutri v nedeljo se odpre na igrišču Ilirije jesenska nogometna sezona, in sicer s tekmo domačih klubov Ilirije in Jadran.

Prva večja prijateljska tekma jesenske sezone se pa vrši nato v torek dne 8. septembra na igrišču Dunajska cesta. V Ljubljani nastopijo prvič zagrebški Željezničari, ki spadajo poleg Haška, Concordije in Gradjanskega k najresnejšim konkurentom za prvenstvo ZNP. Željezničari so mlad klub, ki se je v kratkih dveh letih prerazvil iz tretje in četrtorazrednih klubov na višino prvega zagrebškega razreda in ki v daj kar najbolj opasno nastopa v prvenstvenih tekmah z najboljšimi moštvii Gradjanskega in Haška. Željezničari so spomladaj priredili celo veliko turnejo po Grčiji ter dosegli izredno velike uspehe in trofeje. V Atenah jih je na igrišču pozdravil sam prvotni minister grške republike. Tudi v mednarodnih spopadih so Željezničari prav dobro odrezali. Zmagali so proti budimpeštanskemu UTK., proti kateremu je dan prej podlegla Concordia z 2 : 1. Proti reški Gloriji so dosegli 1 : 1 in 2 : 1, torej iste rezultate, kakor teden dni pozneje v svoji najboljši formi nastopajoči splitski Hajduk. Haška pa so za Veliko noč tepli v Sarajevu z 2 : 1.

Željezničari nastopijo proti novemu moštvu ASK. Primorje. S fuzijo z bivšim Laskom je Primorje znatno ojačalo svoje vrste ter tako reorganizirano moštvo od preizkušenim vodstvom trenerja od Hajduka v zadnjem času precej napredovalo, tako da bo nudilo v torek svojo prvo igro po fuziji. Nadejati se je, da bo moštvo dalo vse iz sebe in da bo igralo z novim članom, pri čemer bo moglo že uporabiti uspehe in rezultate temeljitvega trenaja preko politice. Tekma, ki bo vseskozi prijateljska in fair, se bo igrala po novih pravilih. Podrobnosti o postavah obeh moštev in drugi podatki slede!

Ilirija : Jadran. S. K. Ilirija odpre jesensko nogometno sezono jutri, 6. t. m. s prijateljsko tekmo s S. K. Jadranom. Jadran stoji med ljubljanskimi klubi v prvenstveni tabeli prvi za Ilirijo, pokalna tekma med njima je izpadla a tesno zmago Ilirije 2 : 1. Jutrišnja tekma bo predvidoma torej prinesla ostro in zanimivo borbo. Predigra Panonija : Ilirija j.m. prične ob 15.30, glavna tekma ob 17. Članstvo udeleženihih treh klubov ima pravo do nakupa mladinskih vstopnic proti predložitvi listaznice.

Razpis olimpijskega petboja za dame in gospe za prvenstvo Slovenije za l. 1925. Dne 20. t. m. se vrši olimpijski petboj za dame in gospe za prvenstvo Slovenije 1925. Prijavnina znaša za osebo 25 Din. Prijave je pošiljati na naslov: Baltesar Ivani, kavarna Evropa do najkasneje 14. t. m. ob 6. uri zvečer. Naknadne prijave se ne sprejemajo. Startati smejo le verificirani atleti. Člani klubov LLAP. Petboj za gospe se kvalificira po internacionalnem pravilniku. Petboj za dame se kvalificira po tabeli, sprejeti na seji tehn. odbora dne 31. IX. 24. ki obsega sledečo bazo za izračunavanje rezultatov. Disk, minimum 12 m, kopje, 12 m, skok v dalj, 250 m, 60 m 11.1 sek. 200 m 36.8 sek. Maksimum tvorijo najnoviji jugoslovenski rekordi. Nagrade: I. mesto primerno darilo in naslov pravk ozir. pravljinja v olimp. petboju za l. 1925, II. in III. mesto plakete. Početek petboja in igre šče se javi naknadno. Moški petboj obsega sledeče točke: Disk, kopje, skok v dalj, 200 m, 1500 m. Damski petboj obsega sledeče točke: Disk, kopje, skok v dalj, 60 m, 200 m. Moške in damske točke se vrše izmenično.

Iz ZNS, sekcija Ljubljana. (Službeno.) Po nalogu ZNS. stopi izprememba pravil »1. t. m. v veljavo. (Offside in vmetavanje žoge pri outu). Pri finalu za podsvetveni pokal v nedeljo 6. t. m. veljajo izjemoma te stara pravila, ošdnki za to tekmo se določijo. Pozivajo se vsi gg. sodniki, da se udeležijo občnega zbora, ki se vrši v nedeljo 6. t. m. ob 10. uri v kavarni Emona. — Načelstvo.

Nekaj stoštnike iz JNS. V JNS. je včlanjenih približno 250 klubov, od katerih je verificiranih nad 8000 igraev. Največ klubov ima beogradskega podsvet, največ verificiranih igraev pa zagrebški podsvet. Od klubov, včlanjenih v JNS ima največ igraev Gradjanski.

Iz JNS. Upravni odbor JNS. je na svoji seji dne 2. septembra t. l. sklenil, da se gg. Pavlo Kavders in Fabijan Kaliterna izključita za dobo enega leta iz vseh sportnih funkcij, oziroma klubov JNS, in sicer radi nedostojnega obnašanja proti predsedniku saveza. Kazen g. Kavdersa

Joseph Delteil:

Petero čutov

Roman.

20

Gaspard leži v svoji kabini na »Oumate-Maru« in čita roman Josepha Deltheila. Pričakuje Muho se poglablja v čtivo. Gaspard misli na Eleonoro, misli na Muho.

Muha! Še sedaj čuti med prsti njeno bakreno telo. Kakor v sanjah se mu zdi, da je deklica stopila v sobo in priprla vrata za seboj. Potihoma se mu je približala in položila roke na njegova ramena. Njena okrogla usteca so se v vročem poljubu pritisnili na njegova.

Gaspard sniva o Eleonori. V duhu jo vidi pred seboj v svitu lune, visoko kakor nebo. S šumečimi koraki je vstopila in s truščem zapahnila vrata. Odložila je klobuk, boksarske rokavice in čevlje. Sedla je Gaspardu na kolena in ga požrešno objela okoli vratu.

Gaspard sanja. O Eleonori? O Muhi? Kako zadovoljiti obema poželenjema? Eleonora mu je metresa. Toda Muha, mala Perzija je prihajala k njemu vsako jutro. Prihajala je in odhajala. Evo je! Če bi Eleonora...

Naenkrat vstopi Eleonora. Slučajno ali namenoma? S slutnjo v očeh pogleda po sobi. Nato odgrne posteljo, potegne ž nje Muho in jo pahne na tla, vso golo kot prstan. Elementarna kretnja, polna instinkta. A sedaj nastopijo komplikacije. Eleonora se nameri h Gaspardu in vzdigne roko h klofuti. A v zraku ji kretnja otrpne. Eleonora omahne, obstoji, pomišlja... Poželenje ji sili v srce in jo grabi za mozeg. Najli oklofuta in ubije to vedro lice, ta smejoči obraz?... Ali naj z zaničevanjem pljune nanj?... Eleonora pomišlja. In naenkrat se zgane, s samomorilsko kretnjo se vrže na mladičev obraz in ga pokrije s poljubi in s solzami, z morjem in viharjem.

Eleonora in Gaspard sedita na postelji in se pomenkujeta. Eleonora razmišlja o kazni, ki jo je Muha zaslužila. Hipoma se domisli. Muha bo izgnana na ladjo Devic.

Lepi Gaspard je prestraščen, da bi ugovarjal. Eleonora je rekla, in treba se je pokoriti. Usoda odločuje o njegovem življenju in sreči, in njegova volja se uda usodi...

Toda Eleonora je ženska. In zato bo svojo krutost še poostрила in obsodbo refinirala. Gaspard sam mora sporočiti Muhi ukaz. Takoj, na mestu!... O strahopetni mladenič! Gaspard si ogrne obleko. Eleonora mu daje časa eno minuto, šestdeset sekund...

V eni minuti se mora vrniti. Čakala ga bo. In Eleonora počne šteti na prste... 1, 2, 3, 4, 5, 6, 7...

Šestdeset sekund!

Gaspard odide. Muha si pripravlja toaleto, lasje ji razmršeni vise dol na hrbet. Muha plaka... Njeno grlo drhti od groze in od ljubezni... Gaspard pomišlja...

Eleonora šteje glasno: 19, 20, 21, 22, 23...

Gaspard se strese. Muha se mu zgrudi pod noge in mu jih pokrije s poljubi. Njeni lasje mu božajo členke, na stopalu čuti njen vroči dihanje in med prste mu polze njene solze...

Eleonora šteje glasno: 32, 33, 34, 35, 36...

Ne! Raje smrt! Za trenutek ga postane sram. Gaspard odpre vrata kabine. Zunaj se ziblje na vodi celo brodovje... Parniki, otovorjeni z umirajočimi ženskami, šalupe, natrpane z zelenimi mrtvaki, džonke z obledelimi Kitajci...

In Gaspard začuje Eleonorin glas, ki šteje na glas: 48, 49, 50, 51...

Gasparda je strah. Strahopetni lepi mladenič! Lep kot Páris in kot Páris bojazljiv! Muha je umolknila, ihtenje ji stresa telo. Gaspard omahuje...

In naenkrat se zgane, izvrši ukaz, zapahne vrata, odhiti in pade Eleonori pod noge...

Eleonora zavpije: 60!

XVI.

Ledena gora.

Grenlandija je grbasta in porasla kakor kamela. Grbe so sneg, dlaka led, pustinja voda. Največji otok na svetu.

Obala je gorata in razjedena. Fjordi in morske ožine, otoki in polotoki, kleči in ledene gore so njena karakteristika. Večina fjordov so zelo tesni, zelo globoki in zelo dolgi (včasih dosežejo do 300 kilometrov); ponekod se strmo vzpenjajo ob njih nedostopni vrhovi. Mnogo fjordov reže tako globoko v notranjost dežele, da dosega pas ledene pustinje; ledeniki, ki se dvigajo tod, se takorekoč kopajo v fjordih. Ledene gore so različno visoke: po večini segajo 50 metrov nad morsk gladino, včasih pa tudi do 100 metrov. (La Presse Médicale, 17. oktobra 1923, str. 1733 do 1734.)

Vesoljno brodovje je na svojem potovanju kmalu naletelo na ledene predele. Stotina šalup se je zadušila v klečeh blizu Franc Viljemove dežele. Ladje so plule v vijugah, zdaj sem, zdaj tja, ter končno dospole na Grenlandijo.

Usidrali so se v Angmagssalku. Narodi so posedli po obeh

bregovih neizmernega fjorda. Evropejci so se izbrali desni breg. Azijati levi, Angleži otočani pa so si izvolili ledeno otočje. Tisoč črnecv so se usotirili kar v fjordu, na ledu. Etiopci so si zgradili mesto iz kravjega govna, Italijani kočje iz mandolin. Kitajci šotore iz kože gazel. Avstranci so si napravili moderna bivališča iz zavojev volne. Yankeeji so se najprej pobrigali za zgradbo borze, Turki pa za harem.

Eleonora je na Grenlandiji našla izgubljeno veselje. Pod vplivom bližine tečaja? V sreči ljubezni? Zdaj, ko ni bilo več Muhe, se je čutila varno. Zato se je vsa posvetila znanosti. Delala je brez prestanka z Gaspardom. Bila je baš na sledu novemu cepivu, in vse njene mišice so drhte in pričakovale. Gaspard je nadziral retorte.

Kuga je medtem neovirano šla svojo pot. Nekega dne se je kuga prišla Gasparda.

Eleonora je zgrabila grozo. Jela si je trgati lase, zaobjubila se je lurski materi božji, oklofutala je pomočnice Japonke, pogoltnila svečo, strla steklenko mikrob, se vrgla na kolena pred mačko, plesala bosa po snegu, se grizla v grudi in si nehala rezati nohte. Naenkrat se je zmisllila na novo cepivo. Potrkala se je po čelu, si naličila lica, obrisala oči in bruhnila v smeh...

Toda kaj ji je storiti? Če svojo iznajdbo objavi, bodo ljudje vsi nori od veselja planili nanjo, jo slavili po božje in potrošili vse zdravilo. Sicer pa, kaj ji mar ljudje! V njenih očeh je Gaspardovo življenje vredno več kakor 10.000 yankeejev.

Treba je na skrivaj cepiti Gasparda, na samotnem kraju, daleč proč od ljudi. Kje?... Eleonora razmišlja...

Ob ustju fjorda štrli iz morja ledena gora liki severni medved. Imenujejo jo Plantigrad.

Odlej se Eleonora in Gaspard vsak dan skrivaj zateketa na Plantigrad, kjer uživata v cepivu in v ljubezni...

Postaren mož in mlado dekle se plazita danes med ledenimi skalami po robu ledene gore navzgor. Doktor Elie-Elie in Muha. Za hip postojita, da si umirita razbijajoče srce. Doktor je ogrnjen v debele kožuhe, njegov obraz je skrivnostno liki matkine oči. Kako je odkril zatočišče ljubimcev, tajinstveno pribežališče njune strasti? In Muha, mala Perzija, kaj snuje ona v svojem azijskem mozgu?

Elie-Elie spregovori z glasom, polnim laži:

«Semaj prihajata vsako jutro. Ledena gora je priča njune ljubezni.»

EXCELLA

naiboliši šivalni stroji

EXCELLA

J. GOREC

Palača
Ljubljanske kreditne
banke

Radio

aparati in
potrebščine

Radio

predvajanja od
8. ure zvečer dalje

Naznanilo.

Podpisana tvrdka, katera se nahaja v Ljubljani na Mestnem trgu št. 18 že nad 30 let, naznanja vsem svojim častitim odjemalcem, da se je zaradi prodaje hiše preselila koncem avgusta t. l. v novo urejene

prostore: Wolfova ulica št. 5 — prejšnja trgovina Anton Krejči — vogal „Zvezde“.

Tem povodom se tvrdka vsem svojim p. n. odjemalcem najtopleje zahvaljuje za dosedanje vsestransko naklonenost in jih prosi, da ji ostanejo zvesti tudi na novem prostoru, zagotavlja jim točno in solidno postrežbo s prvovrstnim in trpežnim blagom priznane najboljših tovarov po zmernih, solidnih cenah. Zlasti opozarja na veliko izbiro volne, svile, bombaža za vsa ročna dela: D. M. C. preje vseh vrst, potrebščini krojače in šivilje, dalje rokavice, nogavice, robece, moško, žensko trikotje-perilo, kravate, otroške nogavice, kapice, kopice vseh vrst gumbe, galanterije i. t. d.

Velika izbira vezenin, predtiskanje ženskih ročnih del z veliko izbiro vzorcev vseh tehnik vezanja. Predtiskanje in vezanje monogramov vseh vrst, lastno strokovno risanje napisov na zastave, trakove i. t. d.

Del tvrdke ostane do konca t. l. še v starem prostoru. Mestni trg št. 18.

Ustanovljeno leta 1887.

Velepospovojem:

F. Meršol nasl. L. Avčin & St. Gerlovič.

RENAULT avtomobili

danes neprekosljivi

za avto-takse, potnike in zdravnike in kot osebni, tovarni in avtobus-vozovi ker so najsolidnejši, najtrpežnejši in najcenejši pri uporabi.

Zastopstvo za Slovenijo:

A. Lampret, Ljubljana, Kerkov trg št. 10.

Plin v stanovanja!

Vsaka štedljiva gospodinja uporablja v kuhinji, kopalnici in pri likanju samo plin.

Neprimerno cenejše. Vedno čisto.

Vsak čas pripravljeno kuha ter greje hitro.

Muenje o nevarnosti plina je samo predsodek.

Ze od leta 1861, odkar obstoji plinarstvo, se ni dogodila nobena resna nesreča. — Napeljava do hiše brezplačno.

Napeljava v stanovanje stane samo 800 do 1000 Din, plačljivo v 10 mesečnih obrokih.

Kuhalnik se dobi že za ... Din 125.—

Likalnik se dobi že za ... Din 140.—

Stedilnik se dobi že za ... Din 1800.—

Uporaba plina v vseh oblikih za varenje, taljenje, kuhanje, pogon strojev itd. najcenejša.

Vedno pripravljeno, čisto, prihrana na času in denarju.

Pojasnila daje: MESTNA PLINARNA.

Klobuke

najmodernejše oblike, velika izbira po konkurenčnih cenah pri

JAKOB LAH,

MARIBOR,

Glavni trg 2 328-1

Pozor vinski trgovci!

Dam v najem lepo klet ob glavni cesti v Ormožu s ca. 100 hl lepe posode in vsa kletarska orodja, konji in vozovi za od- in dovoz na razpolago. Cenjeni dopisi na Rudolf Anderlič, modna trgovina, Ormož.

PERUTZ, KODAK, AGFA, HAUFF

plošče in filme, dalje Mimosa, Satrap, Kodakpapirje, vse foto-velebitine in foto-fotografirne aparate Ernemann, Contax, Kodak Górtz že od 160 Din naprej ima stalno v zalogi

drogerija: Anton Kanc sinova, Ljubljana, Židovska ulica št. 1.

Zahtevajte cenik!

RADIO in AUTO. baterije prvovrstne proizvaja „Vatra“ - akumulator, MARIBOR, Strossmayerjeva ulica 3.

Pohištvo

kdor želi nabaviti solidno in poceni naj si ogleda paviljon „E“

ANDREJ KREGAR,

Št. V'd nad Ljubljano. 4500a

Pri „Solncu“

K. Widmayer,

Pogačarjev trg (za vodo).

Perilo, manufaktura, opreme za naveze in novorojenčke, abtahi (peče). Vsako vrstno pletenino na debelo in na drobno

Korespondent-inja

z dobro stilizacijo, ki je hiter strojepisec, starejši in zanesljiv se sprejme za Ljubljano. Zgleda naj se samo oni, ki so srbo-hrvatskega perfektno in gramatično vešč. Natančne oferte z navedbo plače na pošto predal 113* v Ljubljani. 5096-a

Hotel in restavracija

„Miklič“

nasproti glavni kolodvoru priznana dobra kuhinja in prvovrstna pijača. 4529-a

JUGOSL. ELEKTR. D. D. BROWN BOVERI

podružnica Ljubljana, Resljeva cesta 4

Komenskega ul. 20

Električne naprave visoke in nizke napetosti: Centralne, stikalne naprave, daljnovo-vodi in krajevna omrežja vseh obsegov.

Elektro-materijal vseh vrst: Instalacijski materijal „Stotz“, elektro-porocelan, števci in ventilatorji „Saria“.

Radio-materijal: Aparati in sestavni deli fabrikatov „Saria“ in „Maxim“, audion-ovci. Najmodernejši aparati po naročilu se izvrše takoj.

Laboratorij in preizkusna naprava za števec.

Ljubljanski velesejem, paviljon 302/304

Razpis.

Pokojninski zavod za nameščence v Ljubljani oddaja težaška in zidarska dela, betonska in železobetonska dela, tesarska dela in krovna dela za skupino hiš v Mariboru ob Kralja Petra trgu.

Vsem interesentom, našim državljanom so na vpogled načrti, pogoji in stroškovniki od 10. t. m. ob uradnih urah v pisarni Pokojninskega zavoda. Na željo se oddajo tri pripomočki interesentom proti povračilu nabavnih stroškov v uporabo.

Težaška, zidarska, betonska in železobetonska dela se oddajo skupno enemu podjetju. Tesarska in krovna dela se pa morejo odati tudi deljeno na več podjetij.

Obvezne s 100 Din kolekovane po udbe se morajo vložiti pri Pokojninskem zavodu v Ljubljani, Gledališka ul. št. 8, najkasneje do 22. (dvaindvajsetega) septembra t. l. opoldne.

V LJUBLJANI, dne 4. septembra 1925.